

Volksuniversiteit 100 jaar veelzijdig

Op 13 januari 2018 is het honderd jaar geleden dat de eerste lessen gegeven werden en op 23 november 2017 was het 100 jaar geleden dat de Volksuniversiteit werd opgericht. Die middag was er een feestelijke bijeenkomst, met Volkscolleges van bekende Rotterdammers en de presentatie van het boek 'Wat maakt u van het leven? - Honderd jaar Rotterdamse Volksuniversiteit' van Sanneke van Hassel en Carel van Hees. Ook werd bekend gemaakt welke cursist de schrijfwedstrijd 'Mijn favoriete docent' had gewonnen. Dat bleek Engel Clarijs te zijn met haar 'thomage' aan (kunst)geschiedenisdocent Harrie Verheijen. Maar daarover straks meer.

Schrijfster Sanneke van Hassel en fotograaf Carel van Hees gaan in het herdenkingsboek in op de betekenis die de Volksuniversiteit voor velen heeft gehad en nog steeds heeft. Zij hebben een mooi stukje Rotterdamse geschiedenis in woord en beeld vastgelegd. Wist u trouwens dat deze Volksuniversiteit de grootste van Nederland is en dat er tegenwoordig 130 verschillende cursussen worden gegeven?

Volksverheffing

Het initiatief om een Volksuniversiteit op te richten ontstond eind 1917 vanuit het sociaal-liberaal gedachtegoed omtrent volksverheffing. Dat gedachtegoed huldigde het standpunt dat iedereen in ons land gelijke kansen moest hebben.

Onder leiding van de bekende bankier Willem Mees, als voorzitter van het bestuur van de universiteit, werden voldoende financiële middelen vergaard dankzij gulle giften van de Rotterdamse elite en de gemeente. Om rechtvaardigheid te geven aan de start van de Volksuniversiteit werden overal affiches opgehangen, zoals in trams, en op 17 januari waren er voldoende inschrijvingen en konden de eerste cursussen worden gestart. De belangstelling was enorm en al in het eerste jaar meldden zich bijna 4000 cursisten aan.

In januari 1918 werd Ida Maria van Dugteren aangesteld als secretaresse van het bestuur, maar feitelijk zou zij jarenlang als directeur functioneren. Zij gaf hiervoor haar functie als secretaresse van de Amsterdamse wethouder Wibaut op. De voornamig onderwijszette zich enthousiast in om mensen met een kleine beurs de kans te geven zich ook te ontwikkelen. Dat kon door goed en betaalbaar onderwijs voor iedereen te geven in

het fraaie pand aan de Westzeedijk, waar nu het Natuurhistorisch Museum is gevestigd. Het begon met taallesen en allerlei cursussen met onderwerpen als vrede en wetenschap. Maar later ook over seksualiteit en dat was heel bijzonder in die tijd. Voor deze cursus, met de naam 'Sexuele hygiëne', was overigens veel belangstelling. Een taboe werd doorbroken.

Lezingen

In de loop der jaren groeide de Rotterdamse Volksuniversiteit dankzij een breed aanbod aan cursussen. Bekende Nederlanders hebben er lezingen gegeven. Zoals de schrijver Huid Luns, vader van de latere minister, maar ook de bekende architect Berlage en schrijver/journalist M.J. Brusse. Er werden ook toneelvoorstellingen opgevoerd.

In de jaren '30 was de Volksuniversiteit vooral populair bij vrouwen. Dat is overigens nog steeds zo. De Volksuniversiteit heeft in de loop der jaren zodoende zeker een rol gespeeld bij de emancipatie van de vrouw. Gekscherend werd deze daardoor ook wel eens de vrouwenuniversiteit genoemd!

Verhuizing

Op 13 mei 1940 namen de Duitsers het universiteitsgebouw aan de Westzeedijk in beslag en werd er noodgedwongen verhuisd naar de even verderop gelegen Noorse Kerk. Augustus 1945 was er een feestelijke heropening.

Halverwege de jaren '50 nam de belangstelling af. Gelukkig waren onder andere Unilever, Wilton Feijenoord, Shell en de HAL bereid giften te geven (totaal f18.000,-) waardoor er een veel breder aanbod kon komen. Zo konden er nu ook cursussen over bijvoorbeeld strekenkunde en natuur gevolgd worden, maar ook over

De eerste les op de Volksuniversiteit in 1918

weven, beeldhouwen, schilderen en er werden zelfs reizen georganiseerd. De belangstelling voor de VU werd vervolgens zo groot, dat een naastgelegen pand werd aangekocht. In de jaren '80 ging het financieel niet goed. De Volksuniversiteit ging failliet, maar werd dezelfde dag opnieuw opgericht met steun van onder andere het Fonds 1818.

De Volksuniversiteit gaat verder op

Docent Harrie Verheijen tijdens de prijsuitreiking van de verhalenwedstrijd

de Heemraadssingel, het pand waar dit instituut vandaag de dag nog zit. Op deze nieuwe locatie gaat het uitstrekend. Het aanbod wordt steeds groter en breder. Zo heeft de VU ook een eigen koor en orkest op hoog niveau. Er vindt uitwisseling plaats met Volksuniversiteiten en vergelijkbare organisaties uit verschillende Europese landen.

Favoriete docent

De 22 deelnemers aan de schrijfwedstrijd 'Mijn favoriete docent' schetsen bijzondere portretten van docenten nu en jaren geleden. De beschrijving die Engel Clarijs produceerde van docent Harrie Verheijen sprak de jury dus het meest aan. Uiteraard vragen we om een reactie aan het tweetal.

Immiddels alweer enkele jaren gepensioneerd als docent geschiedenis in het

voortgezet onderwijs geeft Verheijen nog wekelijks acht uur les aan de Heemraadssingel. Eerst geschiedenis en sinds een paar jaar ook kunstschilderijen. De Volksuniversiteit is met deze cursussen begonnen, omdat vrouwen die de Moedermavo hadden doorlopen daarom vroegen. Ook nu nog bestaat een groot gedeelte van de cursisten uit vrouwen hoewel het percentage mannelijke deelnemers jaarlijks toeneemt.

"Ik zie het lessgeven als een hobby, doe het met veel plezier en zolang ik gezond blijf en de cursisten de lessen blijven waarderen ga ik er graag mee door", vertelt Harrie Verheijen.

Boeiend vertellen

Dat de inzet van deze docenten zeer gewaardeerd wordt, blijkt wel uit de reactie van winnares Engel Clarijs.

"Het is hartstikke leuk om Harrie als docent te hebben. Hij kan heel boeiend vertellen. Hij zorgt tijdens de lessen kunstschilderijen voor materiaal, geeft tips. Je leert er onzettend veel van." Engel vertelt dat zij haar eerste cursus bij de Volksuniversiteit al volgde toen zij zwanger was van haar eerste kind. Ze deed in 1978 ook nog de moeder-mavo, daarna een wvo-opleiding en volgde dus nog steeds cursussen. Waaronder schilderen. "De cursus die ik nu bij Harrie volg,

gaat over het Pausdom. Geweldig

zoals hij dat doet, ik ga nog wel een paar jaar door." Overigens leverde het ingezonden verhaal over haar favoriete docent Engel een leuke prijs op. "Ik mocht een gratis cursus uitzoeken en dat wordt er één over Iran. Dat lijkt me interessant! Het is gewoon leuk voor mezelf om dit te doen."

Herinneringen

De verhalenwedstrijd leverde dus tal van leuke herinneringen op van cursisten aan hun favoriete docent. Zoals van Rianne van Deursen, die zelfs eerst nog samen met haar moeder cursussen heeft gevolgd. "Verheijen kan zo enthousiast vertellen, het lijkt wel of hij het voor het eerst vertelt!" Leuk zijn ook al die odes aan andere favoriete docenten. Gerrie van der Laan prijst de kennis over Rotterdam van docent Aad Engelstet zelfs in dichtvorm.

Kortom, de Rotterdamse Volksuniversiteit is al een eeuw een begrip. Waar mensen voor een betaalbare prijs geweldige cursussen kunnen volgen die hun leven duidelijk verrijkt.

Het fraai vormgegeven boek over 100 jaar Volksuniversiteit met heel veel foto's ligt voor twintig euro in diverse boekhandels. Bent u nieuwsgierig naar de cursussen van de Volksuniversiteit? Kom 13 januari naar de open dag of kijk op www.volksuniversiteitrotterdam.nl en meld u aan voor de nieuwsbrief.

Docenten en personeel 100 jaar geleden aan de Westzeedijk

Onslag van het boek over 100 jaar Volksuniversiteit